№ 192 Հոկտեմբերի 16 Շաբաթ 1882 Հոկտեմբերի 16 Շաբաթ № 192

ՏԱՍՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ. կէս տարվանը 6 րուբլ: Առանձին համարները 5 կոպէկ:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի *Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»*

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Նուխուից: Նամակ Ղարսից: Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Անգլիա [illegible] լուրեր—ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Ղարաբաղի աստղագէտը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆՈՒԽՈՒՑ

Հոկտեմբերի 9-ին

Այն ուսումնարանը, որը կառավարվում է փոքր ի շատէ հաստատուն եկամուտի աղբիւրների զօրութեամբ և որի գլուխը յանձնված է լինում հմուտ և հեռատես անձանց ձեռքը, նա միշտ երկարատև է լինում և արդիւնաւէտ հանդիսանում. իսկ այն ուսումնարանը, որ պատահական փոխօրինակների զօրութեամբ է ընթացք ստանում, նա ի վերջոյ սաստիկ վնասվում է: Այն ուսումնարանը, որը հաստատուն մտածմունքներով է սկսվում և պատահական փոփոխութիւնները նրա բնական ընթացքի վրա ներգործել չեն կարողանում, նա միշտ ուշադրութեան և համակրութեան է արժանանում. իսկ այն ուսումնարանը,—որը անփորձ, կարճատես մարդկանց վարչութեան տակն է մնում, նա երկար կեանք չէ ունենում: Այդպիսի ուսումնարանը շուտ անձնական կրքերի, խնդիրների, եսականութեան և չահախնդրութեան ասպարէզ է դառնում ու խռովութեան, երկպառակութեան ու անմիաբանութեան կենտրոն:

Մի տարվայ ընթացքում Նուխու հայոց երկսեռ դպրոցը յայտնվում էր միաբանութիւնով, իր խաղաղ դիրքով, և ուսուցիչների համեստ և եռանդուն աշխատութիւններով. արդարև, թէպէտ հոգաբարձուք այնքան մեծ աշխատութիւններ չէին գործ դնում ուսումնարանի նիւթական միջոցները աւելացնելու, այնու ամենայնիւ աշխատում էին ուսումնարանի ներքին միութեան և խաղաղութեան կապը ամուր պաշտպանելու և այդ պատճառով տեղիս յաջորդի դէպի ուսումնարանները ունեցած անտարբերութիւնը, իր մանրակրկիտ վարմունքներով, այնքան չէր կարողանում ոչ չօշափել ուսումնարանի շահերը, ոչ նրա բնական դիրքը և ոչ վրդովել նրա խաղաղ դրութիւնը: Շատերը ուսուցիչներից և ուսումնարանի բարեկամներից, ի վերուստ էին նայում վարդապետի արարմանց վրա և ներողամտութեամբ էին տանում ամեն բան, հետևելով այն առածին թէ՝ «որին շատ է տուած, նորանից շատ պիտի պահանջվի, որին սակաւ—սակաւ:»

Այժ, մի ամբողջ ուսումնական տարվայ ընթացքում ուսուցիչները իրանց համերաշխ միաբանութիւններով, մեղմ և համեստ աշխատութիւններով կարողացան գրաւել ժողովրդի ջերմ համակրութիւնը և սէրը դէպի ուսումնարանը: Ասածներիս ապացոյցը թող լինեն՝ Վարդանանց տօնախմբութեան կատարումն, ուսումնարանի հանդիսաւոր հարցաքննութիւնը, վիճակախաղը օրիորդական դպրոցի ձեռագործների, որը կատարվեցաւ հարցաքննութիւններից յետոյ ուսումնարանի լայնատարած հայաթում, որը լի էր բազմաթիւ կանանցով և մարդկանցով: Շարժումն շատ քաղցր էր և ուրախալի. կանայք և մարդիկ սիրով էին խօսում ուսումնարանի գոյութիւնը միշտ պաշտպանելու վրա. ամեն մէկի երեսին փայլում էր բաւականութեան ժպիտը: Այս բոլորի բարի հետևանքը այն եղաւ, որ նոյն ժամին միաբանութեամբ ընտրեցին օրիորդաց դպրոցի համար հոգաբարձուհիք և նոր հոգաբարձուներ, որովհետև հիների ժամանակը լրանալու վրա էր:

Վերջապէս ասածներս թող հաստատէ և այն, որ ուսուցիչները երկար աշխատութիւններից յետոյ կարողացան երիտասարդների մի խումբ կազմել, ուր կային նորընտիր հոգաբարձուհիք և մի վարժուհի և միացած ոյժով ներկայացրին «Շուշանիկ» պիէսան, որ բազմաթիւ հանդիսականաց անկեղծ ուշադրութեանն արժանացաւ:

Այս բոլորը կատարվեցաւ համերաշխ միաբանութեամբ, անկեղծ ցանկութեամբ և բնական ձգտումներով յօգուտ ուսումնարանի: Սա մի տարօրինակ բան էր նուխեցիների համար: Սակայն այսքանը, մի տարվայ քաղցր յիշատակը, ցաւօք եմ խոստովանում, երբ աչքիս առաջև տեսնում եմ, որ այժմ շնորհիւ մի քանի անձանց փոխանակ խաղաղութեան ուսումնարանի և ժողովրդի մէջ,—տիրում է մի այնպիսի երկպառակութիւն, կուսակցութիւն և անմիաբանութիւնը, որոնցից ուսումնարանին հասցած վնասը հազիւ թէ կարող լինի ուղղվել մի քանի տարվայ ընթացքում: Թէև յուսալ շատ դժուար է, բայց և այնպէս մենք դեռ մխիթարում ենք մեզ յոյսով, որ Նուխու հայ հասարակութեան բանիմաց մարդիկը հեռատեսութեամբ կը նայեն խնդրին և կը ջանան երկպառակութեանց առաջը առնել և տեղիք չը տալ նրա ընդարձակելուն. սակայն երբ կը տեսնենք, որ սխալված ենք և հասարակութիւնը չի արդարացնի մեր ակնկալութիւնը, այն ժամանակ մենք սրբազան պարտք կը համարենք մանրամասնօրէն խօսել այս երկպառակութեանց ծագման մասին և աւելի աչալուրջ կերպով կը մերկացնենք չարութիւնը սերմանողներին իրանց բոլոր գոյներով. առայժմ բաւականանալով ասածներովս, կնքում եմ նամակս այս առածով՝ «ցաւ է երբ կոչկակար կամենում է հաց թխել, իսկ հացթուխը կօշիկ կարել:»

***

ՆԱՄԱԿ ՂԱՐՍԻՑ

Հոկտեմբերի 8-ին

Այսօր ժամը 3-ին կէս օրից յետոյ հասաւ Ղարս ալէքսանդրօպօլցի ուխտաւորաց խումբը, սուրբ Կարապետից, Կարապետ մահտեսի Մինասեանի առաջնորդութեամբ: *) Սրա նոցա բերած նոր լուրերը թիւրքաց Հայաստանից: Շէյխ Իբադուլլահի փախուստը և նորա կրկին ետ դառնալը, քաջալերել է, մինչև այժմ բնած, թիւրք և քիւրդ աւազակներին, իրանց նախկին արշաւանքն ըսկսելու, աւերակ դարձնելով գլխաւորապէս հայոց գիւղօրայքը. օրինակի համար Իբօ, Թամօյի որդւոյ քիւրդ աւազակապետը 60 ձիաւորով, անցեալ ամսի սեպտեմբերի 28-ին թալանել է օր ցերեկով, Էրզրումից 10 ժամ հեռաւորութեամբ, Հասան-Ղալայից Մուշ տանող հանապարհի վրա գտնված Գումաձոր գիւղը: Առաջին անգամ Իբօն յարձակվում է տաներոց վրա, բռնաբարելով ու կողոպտելով կանանց զարդերը, տան մէջ գտնված փողերը ու պղնձեղէն անօթները. գիւղից դուրս գալով քշում են իրանց հետ դաշտից գիւղացոց ոչխարները և նախիրը: Գիւղացիք շուտով այդ անցքը պատմում են ու յայտնում Էրզրում կառավարութեանը, որը տնօրինում է շուտով ուղարկել Մուսայ-փաշայի քեռորդուն, Միրզաբէկին, 100 ձիաւորով Իբօի առաջն առնելու համար, որոնք քիչ պտոյտ անելուց յետոյ վերադառնում են Կարին, և յայտնում են, որ չը կա-

*) Կարապետ մահտեսի Մինասեան արդէն 20 տարի է, որ ամեն տարի պարտաւորեալ բոլոր այս տեղերի ուխտաւորաց գլուխն անցած ապահով կերպով տանում սուրբ Կարապետ ու բերում է: Բացի այս պաշտօնից նա ընդունում է պատուէրներ, փող, նամակ, մարդիկ անցկացնելու ապահով միջոցներով Տաճկա-Հայաստանի զանազան կողմերը:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱՍՏՂԱԳԷՏԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

I.

ՍԱԼԻՀԱՅԻ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ—ԱՍՏՂԱԳԷՏԻ ԳԵՐՎԻԼԸ—ՇՈՒՇԻ ԲԵՐԴԻ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Աստղագէտը բաւական ճարպիկ կերպով սարքեց Սալիհայի առևանգելու ամբողջ ծրագիրը: Յետոյ գիշերով գաղտնապէս մտաւ Ջումշուդի տաղաւարը, հաղորդեց նրան ինչ որ կատարվեցաւ: Զմայլած երիտասարդը ուրախութեամբ գրկեց աստղագէտին, խոստացաւ նրա ծառայութիւնը առատապէս վարձատրել, երբ ինքը կը վերադառնայ Ջանախչի ամրոցը: Նրանք երկուքն էլ համաձայնութիւն կայացրին այն միջոցների վերաբերութեամբ, թէ ինչ եղանակով պէտք է գործէին, որ կասկածանքի առիթ չը տային:

Միւս օրը, Ջումշուդը, տեսնվելով փանահ-խանի հետ, թոյլտւութիւն խնդրեց իր խումբով վերադառնալ, որպէս զի իր հօրեղբօրը տեղեկութիւն տայ, թէ խանի զօրքերը շուտով նրան օգնութեան կը հասնեն: Փանահ-խանը, յայտնելով նրան իր ափսոսանքը, թէ զրկվում է մի մեծ բաւականութիւնից, որ չէ կարող աւելի երկար ժամանակով պահել իր մօտ թանգագին հիւրին,—ասաց, որ նա կարող է գնալ, երբ որ կը ցանկանայ, իսկ ինքը, առանց ժամանակ կորցնելու, նրա ետևից իր զօրքերով կը գայ:

Հրաժարական ողջոյն տալով փանահ-խանին, Ջումշուդը ճանապարհ ընկաւ: Բայց մի օրվայ ուղևորութիւնից յետոյ, նա յանձնեց իր խումբը իր հաւատարիմ նօքարներից մէկին, հրամայեց գնալ Ջանախչի, տալով նրան մի նամակ իր հօրեղբօր անունով, հետևեալ բովանդակութեամբ.

«Ամենակարող Աստուծոյ կամքով մեր գործերը յաջողակ են ընթանում: Փանահ-խանը չորս հազար ջուանշիրցիներով կը գայ մեզ օգնելու, ոչ այնքան ուշ, քան տասն օրից յետոյ: Նա յանձնեց ինձ յայտնել ձեզ իր մշտական անկեղծ բարեկամութեան զգացմունքը և իր փափագը նպաստելու ձեր յառաջադիմութեանը: Ներեցէք, որ ես ինքս չեմ բերում ձեզ այդ համբաւը: Մի կարևոր հանգամանք պահանջում է իմ շուտափոյթ գնալը ջուանշիրցիների օբաներից մէկում, որտեղ ես անցուցել եմ այն չորս տարիները, երբ սովորում էի պատերազմական արհեստը:

«Անհանգիստ մի լինիք իմ մասին: Ես շուտով դարձեալ կը յայտնվեմ ձեզ մարտակից լինելու համար մեր ընդհանուր թշնամիների դէմ»:

Երկու հաւատարիմ նօքարներ իր հետ առած, Ջումշուդը բաժանվեցաւ իր խումբից, և զարտուղի ճանապարհներով յետ դառնալով, եկաւ, թագնվեցաւ այն անտառի մէջ, որ շատ հեռու չէր փանահ-խանի բնակարանից, և բոլորովին մօտ էր այն լեռանը, որի վրա, աստղագէտի կարգադրութեան համեմատ, Սալիհան պիտի այցելութիւն գործէր Ղօրան կարդալու համար:

Արեգակը դեռ նոր էր մայր մտել, երբ աստղագէտը եկաւ Ջումշուդին տեսնելու: Նրան դըժուար չէր գտնել երիտասարդին, որովհետև առաջուց ժամադիր էին եղած, թէ անտառի որ վայրում պէտք է սպասէ աստղագէտին: Այդ վերջինը բերեց Ջումշուդի և նրա երկու նօքարների համար խօրասանի սաղաւարտներ և զրահներ, որոնց գնելու համար սկզբից փող էր ստացած երիտասարդից:

—Որքան ուրախ եմ և շնորհակալ քեզանից, իմ սիրելի աստղագէտ, որ դու ճշտութեամբ կատարեցիր քո խոստմունքը: Հիմա ասա ինձ, սկսվեցա՞ւ արդեօք իմ նազելի Սալիհային թժշկելու հրաշալի եղանակը:

—Այսօր առաւօտեան առաջին անգամ նա ձիով դուրս եկաւ: Թէև ես սաստիկ արգելեցի, որ ոչ որ չփոխէր նրան, բայց կանխամտածեալ փախուս-խանը, նստած ձիու վրա, հեռուից իր հայացքով հետևում էր նրան: Խանին ես հակառակել չը կարողացայ: Նրա այդ կասկածանքը սակայն է մեզ աւելի զգոյշ լինել: Էգուց, երբ տիկինը կը բարձրանայ սարի վրա և ձիուց ցած կիջնէ Ղօրանի ընթերցանութեան համար,—դուք ձեր նօքարների հետ, ցած թողնելով ձեր սաղաւարտների երեսակալները, պէտք է յանկարծ յարձակում գործէք և յափշտակէք Սալիհային: Շտապեցէք, որքան կարելի է, շուտով մտնել անտառը: Ես էլ նստելով Սալիհայի ձիու վրա, խկոյն կը միանամ ձեզ հետ: Պէտք է զգուշանանք մեր ետևից ընկնողներից:

—Գեղեցիկ խորհված է. դրանից աւելի լաւը մտածել անկարելի էր: Բայց չը գիտեմ, ինչու իմ սիրտը այսպէս սաստիկ կերպով բաբախում է: Երևի, դա մի որ և է դժբախտութեան նախազգացումն է: Բայց ինչ էլ որ պատահելու լինի, արդէն վճռված բան է... ես պիտի ամեն ինչ զոհեմ Սալիհայի փրկութեան համար: Միայն չը գիտեմ, ծրտեղ ես պիտի տանեմ իմ կնոջը:

—Ջանախչի, ուղիղ ձեր հօրեղբօր մօտ. աՀա իմ խորհուրդը: Դուք վաղ թէ անագան պէտք է յայտնէք ձեր գաղտնիքը և պէտք է ցոյց տաք նրան ձեր կնոջը: Այժմ ամենայարմար ժամանակն է: Ձեր հօրեղբօր Թալիշի մէլիքի հետ ունեցած երկպառակութիւնը, նրա անհրաժեշտ կարօտութիւնը ձեր սրի և խորհուրդների մէջ սկսվող պատերազմի վերաբերութեամբ,—այդ բոլորը կը հարկադրեն նրան հաշտվելու ձեզ հետ և ամեն ինչ կը մոռացվի:

Ջումշուդը համաձայնվեցաւ աստղագէտի ենթադրութիւնների հետ, և նա վերադարձաւ փանահ-խանի մօտ:

Միւս օրվայ առաւօտը, երբ պէտք է կատարվէր առևանգումը, էր այն հրապուրիչ և չքեղ առաւօտներից մէկը, որոնք սովորական են Ղարաբաղում, առաւել ամառնային եղանակների ժամանակ: Հէնց որ ծագեցին արեգակի առաջին ճառագայթները, Սալիհան [illegible]

նժոյգի վրա, գիմեց դէպի լեռը, սկսեց բարձրանալ նրա գագաթի վրա: Փանահ-խանը ոչ մի կերպով չէր կարող համբերել, որ հեռուից չը դիտէր նրա գործողութիւնները: Ջումշուդը և նրա երկու նօքարները, ոտքից ցգլուխ պատած զրահի մէջ, և դէմքերը ծածկած երկաթեայ երեսակալներով, թագնված թաւախիտ թուփերի մէջ, ուշադրութեամբ նայում էին այն գործողութիւններին վրա, որ նրանց աչքի առջև կատարվում էին: Աստղագէտը գործի յաջողութիւնը աւելի դիւրացնելու համար, բռնած Սալիհայի ձիու սանձից, տանում էր մինչև սարի գագաթը:

Տիկինը ձիուց վայր իջածին պէս, աստղագէտը տարածեց նրա ոտների տակ գորգը, որի վրա ծալապատիկ նստելով, սկսեց նա լսելի ձայնով կարդալ Ղօրանի այաթները: Այդ րոպէին Ջումշուդը իր երկու նօքարների հետ թռան նժոյգների վրա, և նետի նման սլացան դէպի նոյն լեռը: Յափշտակելով ապշած Սալիհային իր գրկի մէջ, Ջումշուդը կայծակի արագութեամբ անհետացաւ անտառի խորքում: Նօքարները և աստղագէտը հետևեցին նրան: Վերջինը կարողացաւ նստել Սալիհայի ձիու վրա: Փանահ-խանը տեսնելով այդ անցքը, նոյն րոպէում հասկացաւ, որ ինքը խաբված է, և իր հետ եղած խումբով նետվեցան փախստականների ետևից: Բայց փախստականները ունէին ամենալաւ ձիաներ և միջոց գտան մի քանի տասնեակ րոպէներով առաջ անցնել: Բացի դրանից, անտառի մէջ, խոտորնակի պտոյտներով, նրանք աշխատում էին այնպէս շուտ-շուտ փոխել ճանապարհը, որ փանահ-խանը մի ամբողջ ցերեկ նրանց հետամուտ լինելուց յետոյ, երեկոյեան բոլորովին կորցրեց նրանց հետքերը: Բայց դժբախտաբար աստղագէտի ձին փախչելու միջոցին սայթաքվելով ցած գլորվեցաւ: Նա ընկաւ այնպէս անաջող կերպով, որ աստղագէտի մի ոտքը մնաց ձիու տակին: Այդ դժբախտ դրութեան մէջ նա չը կարողացաւ ազատվել վերահաս վտանգից:

թողացան դիմադրել իրօին, այն ինչ, իրօն իր կողոպտած փողերի մի մասը տալով Միրզաբէկին ազատվում է, տանելով իր հետ գիւղացոց աւարը: Խնուսում աւազակութեամբ պարապվում է Բորչալուեցի փախստական Թարաքամայ Մայմադ-Ալի բէկը. սա ունի առանձին առանձին հինգ կազմակերպված խմբեր 20—25 ձիաւորներից բաղկացած, որոնց մասնակցում են չերքեզներ, քրդեր և մասնաւորապէս հայեր (առհասարակ բոլոր աւազակապետների մօտ գտնվում են հայեր, ինչպէս վկայում են ուխտաւորները և եկող մշեցի հայերը): 15 օր սորանից առաջ Մայմադ-Ալիի առաջնորդութեամբ ցերեկով յարձակվում են Սորդար գիւղի վրա, սուրբ Կարապետից 1 ժամ հեռաւորութեամբ, կողոպտում են կանանց զարդերը, տան կահկարասիքը, նոյնպէս և գիւղացոց ցորենի ամբարը և այս բոլորը բարձելով նոյն իսկ գիւղացոց եզների վրա, քշելով նոցա նախիրը քաշվում են լեռները: Կառավարութիւնը ոչինչ դիմադրութիւն չէ ցոյց տալիս: Մահմադ-Ալին անցեալ տարի, շնորհիւ հանգուցեալ Մամբրէ վարդապետի բանտարկված է եղել. 300 ոսկի տուգանք տալով Բաղիշոյ-փաշային ազատվում է, որոյ վրէժը այժմ նա ազատօրէն հայերից է հանում:

Մեր նախածանօթ Համզա աղան նորից գըլուխը բարձրացրել է Բուլանուղում, սրը ամենալաւ դիրքն է բռնում. վերջինս երեք անգամ յետ է մղել տաճկաց զօրքերին: Սրբ ու հաւատամ թէ սոքա հնարներ ու ցոյցեր չեն: Յիշեալ գիւղացիք այսպիսի անտանելի դրութենից ստիպված՝ դիմել են կառավարութեանը տեսնելով որ անօգուտ պիտի անցնի նոցա բողոքը, վերադառնում են գիւղը. նոցա յոյսը այս ձմեռ հարևան գիւղացիների վրա է: Սպասենք և համբերենք, քանիսի կանցնի այդպիսիների թիւը: Վերջացնելով նամակս խոստանում եմ հետևեալ նամակներումս առաւել ճիշտ տեղեկութիւններ տալ այդ պատահած և պատահող անցքերի մասին:

Ճանապարհորդ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Լոյս տեսաւ այս օրերս «Վարժարան» ամսագրի երկրորդ, հոկտեմբերի տետրը:

—

Մեզ գրում են ԻԳԴԻՐԻՑ որ այս տարի Սուրմալուի գաւառում չը կայ ոչ մի ուսումնարան, մինչեւ անցեալ տարի ուսումնարանների թիւը հասնում էր մինչև 12 հատ:

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ խնդրում են տպել հետևեալը: «Ձեր թերթի № 181 մէջ տպված Ախալցխայից գրված նամակիս մէջ մտան հետևեալ սխալները: Խնդրում եմ ուղղել. 1) Շահինեանցի ժամանակ սուրբ Վերափոխման ուսումնարանում ուսուցիչ էր նշանակված դախլդար, երբեմն տիրացու Քերովբ. 2) Եօքսիւզեանց նշանակված է եղել այդ ուսումնարանում ուսուցիչ, Քերովբից յետոյ, հայր Պետրոս Ղազազեանցի վերակացութեան ժամանակ. 3) Մէլքիսէթ ուսուցիչը չէ ունեցել ուսումնարան, այլ Ալէքսանդր Սարայդարեանց, մի հայլուսաւորչական երիտասարդ, որի օրով էլ բաւական լաւ է եղել ուսումնարանը»:

—

Ախալցխայից մեզ գրում են: «Հաճի-Վարդան աղա Վարդանեանց իր հանգուցեալ թոռ, օրիորդ Շուշանիկ Համազասպեան Վարդանեանցի կտակի համաձայն, բանալու է Ախալցխայում, Վարդանանց եկեղեցու գաւթում, Շուշանիկեան հայ օրիորդական միջնակարգ վարժարան: Շինութիւնը արդէն սկսված է. ցանկալի է որ այդ ուսումնարանը իր ուղղութեամբ չը նմանվի Վարդանեան ուսումնարանին, որի հիմնադիրը նոյն պարոնն է»:

—

Մի պարոն, Եսայի Լազարեանց, վասպուրականցի, որ այժմ ռուսաց հպատակ է դարձել, խնդրում է մեզ տպել հետևեալ յայտարարութիւնը: «Վասպուրականի Ծխոտ դաշտից հեռանալով, մտայ Սուրմալուի գաւառի Ալիղամարլու գիւղ, որտեղից հեռանալով մտայ Գառնի գաւառի Խմամշալու գիւղի ուսումնարան, որպէս ուսուցիչ: Այդտեղ իմ բոլոր աշխատութիւններս թափեցի, նուիրելով ույժերս գիւղի զաւակների դաստիարակութեանը: Բայց թէև գոհաւանքներ ստանալով իմ աշխատութեանս համար, անապահով դրութեան մէջ մնալով իմ ընտանիքովս, այժմ Թիֆլիս գալով, պատրաստ եմ որ և է պաշտօն ընդունել: Կարող եմ Գառնի գաւառի, որ բամբակի ամենաարդիւնաւոր տեղն է, հաւատարմաբար խալվարներով բամբակ հաւաքել, նոյնպէս կարող եմ գիւղական և քաղաքային սկզբնական ուսումնարաններում ուսուցիչ լինել, պատրաստ եմ եկեղեցիներում տիրացութիւն, կամ խանութներում գործակատարութիւն անել: Վերջապէս դիմում եմ հասարակութեանը ինձ մի որ և է պարապմունք տալու»:

—

«Кавказъ» լրագիրը գրում է հետևեալը: «Շուտով վճռվելու է Թիֆլիսի դումայում քաղաքիս բնակիչների վրա բնակարանական հարկ դնելու հարցը: Այդ հարցը նախ՝ այն օգուտը կունենայ որ կը բացանի քաղաքային նոր եկամուտների աղբիւրներ, որով և միջոց կը տայ գործ դնել նոր միջոցներ քաղաքի բարենորոգման համար և երկրորդ, որ և գլխաւորն է, այդ նոր հարկը միջոց կը տայ հարստացնել ընտրողների կօնտինգենտը, աւելացնել ընտրողների թիւը, որոնք մինչև այժմ բաղկացած էին միմիայն կալուածատէրերից, վաճառականներից և գործակատարներից: Այժմ այդ ընտրողների թւում կը մտնեն թարմ ույժեր, բաղկացած հասարակութեան այն դասակարգերի մարդկանցից, այդ հասարակութեան ինտելիգենցիայով, որոնք մինչև այժմ ամենևին չէին մասնակցում քաղաքի կառավարութեան գործերում, քանի որ ոչինչ ուղղակի հարկ չէին վճարում քաղաքային գանձարանին:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

—

Անգլիայի և Ֆրանսիայի փոխադարձ յարաբերութիւնները եգիպտական հարցի վերաբերութեամբ հետզհետէ լարվում են, գրում է „Голосъ“: Անգլիական պետական անձինք բացարձակ յայտնում են, որ բրիտանական կառավարութիւնը մտադիր չէ համբերել մի այլ պետութեան հսկողութիւն Եգիպտոսի վրա և որ այդ կառավարութիւնը, չը կամենալով միացնել Եգիպտոսը Անգլիայի հետ և ոչ էլ կառավարել այդ երկիրը, կամենում է այնպէս կարգադրել, որ եգիպտական անկախ կառավարութիւնը բրիտանական շահերի համեմատ գործէ: Կառավարութեան հաւատարմութիւնը վայելող Լօնդօնի լրագիրները բացատրում են այն միջոցները, որոնց օգնութեամբ անգլիական կառավարութիւնը մտադիր է հասնել այն նպատակներին, որոնց վրա մատնացոյց են լինում կառավարչական ճառախօսները: Նրանք հաղորդում են, թէ շուտով կը գումարվի եգիպտական անուանիների ժողովը, որը Եգիպտոսը Բ. Դռնից կատարելապէս անկախ պետութիւն կը յայտնէ այնպէս միայն, որ Կայիրէի կառավարութիւնը առանց դժուարութեան կարողանայ իրագործել Լօնդօնից ստացված ցուցմունքները և հրահանգները: Բացի այդ դարձեալ խօսակցութիւններ սկսվեցան մի նոր ջրանցքի մասին Միջերկրական և Կարմիր ծովերի մէջ: Ֆրանսիական մամուլի նկատողութիւններին, թէ Լեսսեպսին տուած 90 ամեայ կոնցեսիան թոյլ չէ տալիս եգիպտական կառավարութեանը համաձայնել, որ Սուէզի պարանոցի վրա մի նոր ջրանցք փորվի, Լօնդօնի լրագիրները պատասխանում են, որ նախագծված անգլիական ջրանցքը չի անցնի Սուէզի պարանոցից, այլ որ նա կը միացնէ Սուէզը Ալէքսանդրիայի հետ: կարծես ակնարկելով, թէ ինչպիսի գնով Սուէզի ջրանցքի ընկերութիւնը կարող է ազատվել այդպիսի վտանգաւոր մըրցութիւնից, լորդ Նօրզբրուկ յայտնեց Լիվերպուլի մէջ տուած բանկետի ժամանակ, թէ Անգլիան կամենում է առանց արգելքի օգտվել ջրային այժմեան ճանապարհից ինչպէս խաղաղ, նոյնպէս և պատերազմական ժամանակներում: Բոլոր լուրերը եգիպտական զօրքերի ապագայ կազմակերպութեան մասին ցոյց են տալիս, որ այդ ոյժն էլ բացառապէս անգլիացիների ձեռքին կը լինի:

Գործերի այդպիսի ընթացքի պատճառով փարիզի մէջ բաւական անհանգիստ են: Եգիպտական հարցի վերաբերութեամբ անգլօ-ֆրանսիական համաձայնութիւն կայացնելու յոյսը անհետանում է և փարիզի հանրապետական լրագիրները ուղղակի խօսում են, որ ֆրանսիական կառավարութեան համար անհրաժեշտ է եռանդով

տեսնելով ողորմելի աստղագէտին, մի առանձին գազանային ուրախութեամբ աղաղակեց.

—Փառք սուրբ մարգարէին, որ դու վերջապէս իմ ձեռքը ընկար: Խաբեբայ, այդ անտառը կը լինի քո գերեզմանը...

Յետոյ դառնալով դէպի իր խումբը, հրամայեց.

—Դուրս քաշեցէք այդ անիրաւին ձիու տակից, որին նա խղճուր տեղը փչացրեց, և բերեցէք ինձ մօտ: Թէև մենք կորցրինք իմ սիրելի Սալիհային յափշտակողների հետքերը, այժմ գոնէ կիմանանք, թէ ովքեր էին նրանք: Անպատճառ այդ ստախօսին արժանի բարեկամները կը լինեն, որը համարձակվեցաւ այնպէս խորամանկ կերպով խաբել ինձ: Բայց ես դրա հատուցումը կը տամ...

Նօքարները դուրս քաշեցին աստղագէտին, որը երկիւղից դողդողում էր, բերեցին փանահ-խանի մօտ: Նա նստած էր մի ծառի կոճղի վրա, իր քննական հայացքը դարձրել էր դէպի աստղաբաշխը: Նրա բարկութիւնը չափ չունէր:

—Իմանում ես արդեօք, ասաց նա,—թէ ի՞նչպիսի պատժի արժանի ես: Կարող ես որոշել նրա չափը:

Աստղագէտը ոչինչ չը պատասխանեց:

—Հասկանում եմ, շարունակեց փանահ-խանը, որ դու ինքդ չես կարող որոշել: Լաւ, ես ինքս կը նշանակեմ: Նախ, դու պէտք է յայտնես, թէ ովքեր էին այն ստահակները, որոնք համարձակվեցան յափշտակել իմ կնոջը, և ինչ նպատակով: Այդ պարզ է, որ դու նրանց հետ համախոհ ես եղել: Յետոյ ես կը մտածեմ, թէ ո՞րը լաւ կը լինի, կախել քեզ ոտներից այդ անտառի մէջ գիշակեր թռչուններին կերակուր դառնալու համար, թէ կենդանի թաղել գետնի մէջ: Այսու ամենայնիւ, ես այնքան ներողամիտ կը լինեմ, որ այդ երկուսից մէկի ընտրութիւնը կը թողնեմ քո կամքին... Հիմա առանց այլևայլութեան դառնանք դէպի գործը: Սկզբից նախազգուշացնում եմ քեզ, որ դու ամեն մի հարցի մէջ, եթէ դարձեալ կաշխատես խաբել ինձ, ամեն անգամ կը ստանաս հինգհարիւրական հարուածներ քո ոտների տակ: Խօսիր:

Աստղագէտը չոքեց ծնկների վրա, ասաց.

—Ամենակարող խան, ես զգում եմ իմ վարմունքի բոլոր զարշելիութիւնը, բայց եթէ ջուանշիրցիների հրամանատարի ողորմածութիւնը թոյլ կը տայ ինձ, ես կը հաղորդեմ նրան բոլորը, ինչ որ ինձ յայտնի է: Ես ցոյց կը տամ այն բոլոր միջոցները վեհափառ փանահ-խանին, որոնցմով նա կը լինի ամբողջ Ղարաբաղի պետը:

—Դու կամենում ես կրկին խաբել ինձ.

—Թող հէնց այդ րոպէում չար կերպարանք ստանամ, եթէ իմ ասածները ճշմարիտ չը լինեն:

—Տեսնենք: Ես կը շնորհեմ քեզ մի քանի ժամ ևս կեանք: Բայց յիշիր, որ եթէ քո պատմութեան մէջ կը ստախօսես, իւրաքանչիւր սուտի համար կը ստանաս հինգ հարիւր հարուածներ ոտներիդ տակ: Վեր կաց, քո ծնրադրութիւնը ամենևին չի փրկի քեզ:

Աստղագէտը վերկացաւ և սկսեց պատմել այն բոլորը, ինչ որ մեզ արդէն յայտնի է Ջումշուդի և Սալիհայի ամուսնութեան վերաբերութեամբ. բացատրեց այն պատճառները, որ ստիպել էին Ջումշուդին իրան ձևացնել խորասանցի. յայտնեց, թէ ինչ գաղտնիք կար, որ առիթ էր տալիս Ջումշուդին ծածուկ պահելու իր ամուսնութիւնը իր հօրեղբօրից.—վերջը, որ նա վճռեց առևանգել Սալիհային, ինչ կերպով և լինէր, իսկ ինքը, աստղագէտը, նրա դիտաւորութեան օգնում էր, կատարելով հաւատարիմ ծառայի պարտաւորութիւնը:

Այդ պատմութեան միջոցին փանահ-խանը ոչ սակաւ անգամ արտայայտում էր իր զարմացումը և կարեկցութիւնը դէպի Ջումշուդի անել դրութիւնը, որից ստիպված, վճռել էր նա ծայրայեղութեան դիմել: Վերջապէս ասաց նա.

—Ցաւում եմ, որ ես այդ բոլորը առաջուց չը գիտէի, այն ժամանակ, շատ կարելի է, որ ես չէի ցանկանայ զրկել այդ սիրարժան երիտասարդին իր կնոջից, որին նա այնքան զոհաբերութեամբ տիրացել էր: Այդ պատմութիւնը մեղմացնում է իմ աչքում և քո յանցանքը: Ծառայի համար ամեն պարտաւորութիւններից նախադաս է լինել հաւատարիմ իր տիրոջը: Դու կատարել ես քո պարտքը: Բայց թէև դու ինձ խաբեցիր, իսկ ես հանգամանքները ի նկատի առնելով, ներում եմ քեզ: Հիմա դու ինձ այն ասա, թէ ինչ միջոցով կարող եմ ես հասնել ամբողջ Ղարաբաղի վրա տիրելու բարձր իշխանութեանը: Հաւատացած եղիր, որ ես կը վարձատրեմ քեզ արժանաւոր կերպով:

—Թող Ալլահը և սուրբ Մարգարէն առաքեն ամենազօր, ամենաողորմած և ամենաբարի խանի վրա իրանց օրհնութիւնը և թող բազմացնեն նրա կեանքի տարիները Մեծ ծովի աւազների թւով: Ձեր դէպի ինձ ցոյց տուած գթութեան համար, խան, ես կը հաղորդեմ այդ նշանաւոր գաղտնիքը: Երկպառակութիւնները, որ ծագել են խամսայի մէլիքների մէջ, բոլորովին քայքայել են նրանց միաբանութիւնը: Իսկ այդ նոր սկսվող պատերազմը կը հասցնէ վերջին հարուածը: Նրանց զօրութիւնը ի սպառ կը թուլանայ: Ամբողջ Ղարաբաղի վրա բարձր իշխանութիւն ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ է ունենալ միայն մի բերդ, որը կառուցված լինէր մի անմատչելի տեղում: Իսկ ես գիտեմ մի այսպիսի տեղ: Ջանախչիից 12 վերստ հեռաւորութեան վրա կայ մի սար, որի գագաթի վրա ստորոտից բարձրանալու համար հարկաւոր կը լինի մէկ և կէս ժամ: Սարսափելի զառիվերներ տանում են դէպի նրա ժայռոտ գագաթը: Այդ սարը երեք կողմից բոլորովին անմատչելի է: Նա շրջապատած է պարսպաձև ապառաժներով, որոնց ներքևից աղմկելով սրտում է մի գետ և արագութեամբ վազում է քարերի միջով: Միայն մի կողմից կարելի է մուտք գործել դէպի սարի գագաթը, և այդ կողմը կարելի է ամրացնել պարիսպներով: Իսկ մնացած կողմերը պաշտպանվում են բնական ամրութիւններով: Սարի գագաթի վրա կայ մի տափարակ տարածութիւն, որի շրջապատը երկու ժամվայ ճանապարհ կը լինի: Այդ տեղում կարելի է հիմնել մի քաղաք և բնակեցնել նրան քաջ պատերազմողներով: Այնուհետև դուք կը լինէք անմատչելի, երբ մի որ և իցէ վտանգ կը սպառնայ թշնամին, և կարող էք միշտ հարուածել ձեր թշնամիներին, պահելով շրջակայ բնակիչներին սարսափի մէջ, և սրի ուժով կը հարկադրէք նրանց ձեզ հպատակելու:

—Շատ գեղեցիկ և չափազանց լաւ մտածված է, պատասխանեց փանահ-խանը:—Դու, ով աստղագէտ, թէև վատ բժիշկ ես, թէև խաբեբայ ես, բայց որպէս երևում է, հնարագիտութեան մէջ խիստ վարպետ ես:—Ո՞ւմն է պատկանում հիմա այդ տեղը:

—Վարանդայի մէլիքին: Եւ որովհետև դուք այժմ հրաւիրված էք նրան օգնելու համար, այդ պատճառով խիստ դիւրին կը լինի ձեզ պահանջել նրանից, որ այդ տեղը ընծայէ ձեզ: Մի բան էլ կայ. իմ տուած խորհրդի համեմատ, Ջումշուդը պէտք է իր կնոջը ներկայացնէ իր հօրեղբօրը: Դուք կարող էք պահանջել ձեզ համար բաւականութիւն այն յափշտակութեան մասին, որ կատարեց Ջումշուդը, առևանգելով Սալիհային, որը արդէն ձեր կինն էր դարձել: Ձեզ հետ իր բարեկամական կապերը պահպանելու համար և իր եղբօր որդուն ձեր վրէժխնդրութիւնից ազատելու համար, որ նա կրկին բախտ ունենայ իր Սալիհայի ամուսինը լինել,—ես հաւատացած եմ, որ Վարանդայի մէլիքը ուրախութեամբ կը համաձայնվի ընծայել ձեզ այն տեղը, եթէ դուք կընդունէք այդ որպէս վարձատրութիւն ձեզ հասցրած անպատուութեան փոխարէն:

—Դու չափազանց խելացի մարդ ես, աստղագէտ: Այն պարգևը, որին դու արժանի ես, կը լինի քո ազատութիւնը պատժվելուց և վարձատրութիւն փողերով: Դու կը ստանաս թէ առաջինը և թէ երկրորդը, հաւատա ինձ:

Նրանք գնացին:

(Կը շարունակվի)

պաշտպանել իր շահերը Եգիպտոսի մէջ: Այդ լրագիրների սպառնացող եղանակը շատ թոյլ տպաւորութիւն է գործում Անգլիայի մէջ, որտեղ շատ լաւ հասկանում են, որ ներկայումս Ֆրանսիան կատարելապէս անզօր է անգլիական կառավարութեան նախագիծներին վնասելու համար: Եթէ Ֆրանսիական կառավարութիւնը իր համաձայնութիւնը այդ նախագիծների աջողեցնելու համար այնպէս կը գնահատէ, որ յարմար չի լինի Անգլիայի համար, Գլադստոնի կառավարութիւնը առանց այդ համաձայնութեան էլ կը կարողանայ գործել, մանաւանդ որ եւրօպական պետութիւններից և ոչ մէկը տրամադրված չէ պաշտպանել Ֆրանսիայի պահանջները, իսկ գերմանիան ուրախութեամբ համաձայնութիւն կը կայացնի Անգլիայի հետ Եգիպտոսի վերաբերութեամբ:

Առհասարակ բոլորը, ինչ որ խօսվում է Անգլիայի եգիպտական քաղաքականութեան ընդդիմադրելու մասին, դատարկ խօսքեր են: Այդպիսի ընդդիմադրութեան համար ժամանակը արդէն անցել է:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Լօնդօնից հաղորդում են, հոկտեմբերի 5-ից, որ եգիպտական մինիստրների խորհուրդը առաջարկում է խէդիվին աքսորել ապստամբութեան առաջնորդներին Եգիպտոսից, իսկ ապստամբութեան մնացած մասնակցողներին ընդհանուր ներումն շնորհել:

—«Голосъ» լրագրին Փարիզից հեռագրում են, որ կառավարութիւնը հրամայեց եգիպտական ֆինանսների ֆրանսիական վերահսկողին, պ. Բրէդիֆին, անյապաղ Եգիպտոս ուղևորվել:

—Լուր է տարածվել, որ Արաբի-փաշա իբր թէ աքսորված է Լիմասօ (Կիպրոս կղզու վրա):

—Լեհական գաւառական ընտրողական մասնաժողովը մի շրջաբերական հրատարակեց, որի մէջ, հիմնվելով 1815 թւի դաշնագիրների վրա, գանգատվում է, որ ճնշվում են լեհացիներին պատկանող իրաւունքները, որ հալածվում է իրանց լեզուն ուսումնարաններում և հասարակական կեանքում, որ կաթօլիկ հոգևորականութիւնը հեռացրած է ուսումնարաններում վերահսկողութիւն ունենալուց և, վերջապէս, որ լեհացիք ումից վեր հարկեր են վճարում: Ահա թէ ինչու համար մասնաժողովը խորհուրդ է տալիս ընտրողներին, ամեն միջոցներ գործ դնել, որ պրուսական լանդտագում ընտրվեն որքան կարելի է շատ լեհական պատգամաւորներ, որոնք և պարտաւոր են աշխատել, որ լեհացիների գանգատները լսվեն:

—«France» լրագրին Բերլինից հեռագրում են սեպտեմբերի 15-ից: Կայսր Վիլհէլմ եկող շաբաթ Բերլին կը վերադառնայ: Ասում են, որ նա բաւական առողջ է: Այնու ամենայնիւ, բժիշկները խորհուրդ են տալիս նրան որսի գնալու բաւականութիւնից հրաժարվել:

—Հանրապետութեան կուսակցութեան թագաւորութեան վերջը հասնում է Միացեալ-Նահանգներում: Վերջին ընտրութիւնների ժամանակ շատ նահանգներում արմատականները յաղթեցին: Այդ կողմից մանաւանդ նշանաւոր հանդիսացաւ Օհայօ նահանգը, ուր կօնգրէսի 21 պատգամաւորներից 14 արմատականներ ընտրվեցան:

—Բերլինից հեռագրում են լրագիրներին, հոկտեմբերի 8-ին: Ճիշդ տեղեկութիւնների համեմատ, Բերլինի ընտրութիւնները այս հետեւանքն ունեցան. առաջին ընտրողական շրջանում ընտրվեցան 664 առաջադէմներ, 265 պահպանողականներ և անորոշ ուղղութիւն ունեցող 20 ընտրողներ: Երկրորդ շրջանում ընտրված են. 844 առաջադէմներ և 125 պահպանողականներ: Երրորդում —907 առաջադէմներ, 315 պահպանողականներ և անորոշ ուղղութիւն ունեցող 11 ընտրողներ: Չորրորդ շրջանում ընտրվեցան 643 պրօգրէսիստներ և 168 պահպանողականներ:

—Կայիրէից հեռագրում են հոկտեմբերի 8-ին: Բրիտանական կառավարութեան ցանկութեան համաձայն, եգիպտական կառավարութիւնը համաձայնվեց տալ Արաբի-փաշային անգլիական պաշտպան այն պայմանով, որ վկաների ցուցմունքները հրապարակական չը լինեն:

—«Times» լրագիրը հաղորդում է, որ անգլիական և Ֆրանսիական կառավարութիւնները ցանկանում են նոր համաձայնութիւն կայացնել Եգիպտոսի ֆինանսների վրա հսկելու համար: Ներկայումս Փարիզի և Լօնդօնի մէջ բանակցութիւններ են կատարվում այդ բանի վերաբերութեամբ:

—Հռօմից հեռագրում են, հոկտեմբերի 6-ից, որ Րուբբատինօ բանկային տունը համաձայնութիւն տուեց ծախել Ֆրանսիական կառավարութեան վրա Տունիսից մինչև Գալլէտ եղած երկաթուղին: Դա Ֆրանսիայի և Իտալիայի մէջ մօտենալու նշան է համարվում:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էլէկտրականութիւնը սպանդանոցներում: Աչքի առաջ ունենալով, որ վերջին ժամանակներս կենդանիների հովանաւորութեան ընկերութիւնը միջոցներ է որոնում մորթելու նշանակված անասուններին որքան կարելի է չարչարանքից ազատելու համար, հետաքրքիր կը լինի նկատել, որ էլէկտրական հարուածից առաջ եկած մահը յանկարծակի և առանց ցաւի է լինում: Բոլոր նրանք, որոնք ենթարկվել են էլէկտրական հարուածին և կրկին առողջացել են, միաձայն հաստատում են, որ օրգանիզմը ցաւ չէ զգում և որ անզգայ է դառնում մարդ: Անգլիական հռչակաւոր Ֆիզիկոս Տինդալ, որը մէկ փորձի ժամանակ պատահմամբ էլէկտրական հարուած ստացաւ և մի փոքր ժամանակ ուշքը կորցրեց, նոյնպէս հաստատում է վերոյիշեալը:

* * *

Այգեգործութեան աշխարհահանդէսը Փարիզում: Հոկտեմբերի 11-ին, Փարիզում այգեգործութեան արդիւնքների աշխարհահանդէս բացվեցաւ: Էլ ինչ չը բերեցին էկսպօնէնտները: Այնտեղ կարելի էր տեսնել զանազան տեսակ և զանազանագոյն վարդեր, որ ապշեցնում էին մարդուն իրանց գեղեցկութեամբ: Ինչպէս յայտնի է, հողի մէջ զանազան բաներ խառնելով, կարելի է գեղձերը, տանձերը և խաղող հրէշաւոր մեծութեան հասցնել, և հէնց այդպիսի պտուղներ էին հանդէս բերված այնտեղ: Ի միջի այլոց և հանդէս է բերված եապօնական պտուղը—կակի, որը այժմ մշակում են Ֆրանսիայի երկու կամ երեք նահանգներում և որը միաժամանակ ունի ծիրանի, տանձի և խնձորի համ:

* * *

Եավայեան կղզիների թագուհու դեսպանութիւնը: Այս օրերս, Մարսէլից Փարիզ ժամանեց այս դեսպանութիւնը և իջաւ «Grand Hôtel» հիւրանոցը: Դեսպանութիւնը բաղկացած է երկու դեսպաններից, թարգմանից և քարտուղարից: Առաջին դեսպանը անուանվում Բալօնինա-Գիտրինիարիվօ, որ նշանակվում է «հազար անգամ Աստուծուց ընծայված»: Այդ դեսպանը 40 տարեկան է. նա մոյգ-կինամոնի գոյն ունի, կլոր կարճ քթով, սև մազերով, որ բրդի նման են, և նոյնպիսի էլ բեխերով: Նա ծագում է նշանաւոր ընտանիքից և ազգական է առաջին մինիստրի հետ, իսկ ինքն արտաքին գործերի մինիստր է: Նա 15-որդ աստիճանի նշանշան ունի (ամենաբարձր աստիճանը 61-դն է): Երկրորդ դեսպան Րօմանիրակա, որը աւելի երիտասարդ և աւելի գեղեցիկ է, 14-դ աստիճանի նշանշան ունի, խօսում է անգլիերէն, այն ինչ վերև նկարագրված նրա ընկերը ոչ մի օտար լեզու չը գիտէ: Երկու դեսպանները և նրանց քարտուղար, Մավսէս Անդրիանիզա բողոքական դաւանութեան են պատկանում, իսկ թարգմանը, Մարկ Րաբիբիզօա, կաթօլիկ է և մինչև անգամ եզուիտների ուսումնարանի աշակերտ: Զորսն էլ եւրօպական հագուստներով են, բայց ինչպէս երեւում է, այնքան ազատ չեն զգում իրանց այդ շորերի մէջ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

ԼՕՆԴՕՆ, 14 հոկտեմբերի: Կապոյտ գրքի մէջ հրատարակված է ռուսաց արտաքին գործերի մինիստր Գիրսի շրջաբերականը ռուսաց դեսպաններին արտասահմանում, որ բացատրում է Ռուսաստանի կարծիքը եգիպտական հարցի վերաբերութեամբ: Շրջաբերականի գլխաւոր կէտերն են. պահպանել եւրօպական համաձայնութիւնը, մի քանի փոփոխութիւններով վերականգնել նախկին կարգերը Եգիպտոսի մէջ. միջամտութիւնը պէտք է կատարվի միայն Եւրօպայի յանձնարարութեամբ:

ՊԵԿԻՆ, 14 հոկտեմբերի: Ռուսաց դեսպան Բիւցօվ ուղևորվում է Ռուսաստան:

ԲԵՐԼԻՆ, 14 հոկտեմբերի: Գերմանական դեսպանը Ս. Պետերբուրգի մէջ, Շվէյնից ուրիշ պաշտօն ստացաւ: Բեռլինի պաշարողական դրութեան ժամանակամիջոցը երկարացրած է մի տարով:

ՓԱՐԻԶ, 14 հոկտեմբերի: Ամիենի մէջ սկսված հրդեհները վերաբերում են յեղափոխականներին: Քննութիւնից յայտնվեց, որ կապ կայ Մօնսօ-Լիմինեսի և Ժընեվայի ընկերութեան մէջ, որ ձգտում է ոչնչացնել մասնաւոր սեփականութիւնը: Այդ ընկերութեան անդամներ են նոյնպէս և ռուսաց առաջնակարգ նիհիլիստներ: Մօնսօի մէջ կատարված անկարգութիւնների մասին դատաստանական գործը յետաձգված է:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 14 հոկտեմբերի: Մի պատգամաւորութիւն է ընտրվում, որ պէտք է շնորհաւորէ թագաւորի փրկութիւնը: Տիկին Մարկովիչին շրջապատողները նրան հոգեկան հիւանդութեանը ենթարկված են համարում: Կալանաւորված են պրօֆէսօր Վիդկօվիչ և արմատականների ներկայացուցիչ Տաուֆմանօվիչ: Ցանցանքը կատարված է անձնական վրէժխնդրութենից:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 14 հոկտեմբերի: „Востокъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ սերբական թագաւորը խնդրեց տիեզերական պատրիարքից օրինաւոր համարել միտրօպօլիտ Միխայիլի պաշտօնանկ անելը: Պատրիարքը պատասխանեց, որ օրինաւոր չէ համարում մեղադրանքները միտրօպօլիտի դէմ, որովհետև ընդհանուր ժողովը մեղադրանք չէ յայտնել:

ՆԱԳԱՍԱԿԻ, 14 հոկտեմբերի: Կօրէյի թագաւորը շնորհակալութիւն յայտնեց չինական կայսրին Կօրէյի մէջ ծագած ապստամբութիւնը ճնշելու համար: Ֆրանսիական և չինական զօրքերը մտան Անամ և այդ պատճառով կարող են դժուարութիւններ ծագել Ֆրանսիայի և Չինաստանի մէջ:

ՓԱՐԻԶ, 14 հոկտեմբերի: Ռումբերը գցված են Բէլկուր թատրոնը ոչ թէ Փարիզի, այլ Լիօնի մէջ:

ԲԱԳՈՒ, 14 հոկտեմբերի: Սպիտակ ամուր կերօսինից պատրաստված առաջին մոմերը պայծառ և էժան յայտնվեցան:

ԲԱԽՄՈՒՏ, 14 հոկտեմբերի: Գաւառի մէջ գտնված են կինաբարիսի հարուստ հանքեր: Հետախուզութիւնները 12% սնդիկ ցոյց տուին: Մի ընկերութիւն կազմվեցաւ, որ կը սկսի իր գործողութիւնները գարնանը: Բացի Սպանիայից դրանք միակ հանքերն են Եւրօպայի մէջ:

ՎԵՏԼՈՒԳԱ, 14 հոկտեմբերի: Համայնական և մասնաւոր անձանց անտառային մասերի աճուրդները շատ լաւ են: Գնահատութենից աւելորդը 300% է:

ՄԱՐԻՈՒՊՕԼ, 14 հոկտեմբերի: Երկաթուղին քննված է: Շուտով կը սկսվեն շարժողութիւնները:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 14 հոկտեմբերի: „Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է, որ ֆինանսների մինիստրութեան մէջ առանձին խորհուրդ կը կազմվի Կովկասի տրանզիտը ոչնչացնելու համար, որովհետև ռուսական արդիւնաբերութիւնը վնասվում է արտասահմանեան ապրանքների Կովկասով անցնելուց առանց մաքսային հսկողութեան: Խորհուրդին մասնակցելու համար հրաւիրված են Մոսկվայի և Կովկասի մի քանի վաճառականներ: Խորհրդի աշխատանքները կը քննվեն մի քանի մինիստրներից միասին: Օրինագիծը կը ներկայացնվի պետական խորհրդին նրա պարապմունքների ներկայ շրջանի ընթացքում: Ենթադրված է համալսարանների հերթական պրօֆէսօրների ռոճիկը մեծացնել մինչև 5,000 րուբլ: Ենթադրված է արգելել ձկան որսալը թոռներով Կասպեան ծովի վրա Ցարիցինից մինչև Ուրալ: „Востокъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ չէրնօգօրիական իշխանը, Մօսկվայի մէջ խօսելով սերբական ծուխի վանահօր հետ սերբական կառավարութեան աւստրիամոլ քաղաքականութեան մասին, խորին յարգանք յայտնեց միտրօպօլիտ Միխայիլին: „Голосъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ երէկ մեծ իշխան Միխայիլ Նիկօլայեվիչի ծննդեան և արտիլերիայի մէջ նշանակվելու յիսնամեակի պատճառով, արտիլերիայի մէջ բոլոր ծառայողները իրանց կամքով հաւաքվեցին Սերգիեվսկի մայր-եկեղեցին աղօթելու համար:

ՍՕՖԻԱ, 14 հոկտեմբերի: Արևելեան Րումելիայի նահանգական ժողովի անդամների ընտրութիւնների ժամանակ յաղթող հանդիսացաւ ռուսաց պահպանողական կուսակցութիւնը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 15 հոկտեմբերի: „Русскій Инвалидъ“ լրագիրը հաղորդում է. գեներալ-լէյտենանտ Բառոյին շնորհված է արտիլերիայի գեներալի աստիճանը: Հեծելազօրքի մէջ ծառայող գեներալ-մայոր իշխան Ալբերտ-Սակսեն-Ալտենբուրգսկի Վարշավայի զինուորական շրջանի հրամանատարի կարգադրութեան է յանձնված:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 14 հոկտեմբերի: Ֆինանսների մինիստրութեան մէջ հոկտեմբերի 20-ին խորհուրդ է բացվում առևտրի ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ Կովկասեան տրանզիտը ոչնչացնելու մասին: Քաղաքային հասարակական բանկերի համար ենթադրված է որոշել. եթէ կը յայտնվի, որ վնասները չեն ծածկվում օգուտով և պահեստի գումարով այն չափով, որ հիմնական գումարից այդ վնասները հանելուց նա բանկի պարտքերի տասանորդից պակաս կը լինի, քաղաքը պարտաւոր է լրացնել գումարը մինչև տասանորդը, կամ փակել բանկը: Աշխարհագրական ընկերութիւնը արշաւանք է ուղարկում Ախալ-Տեկէ: Դատաստանական բաժնի խնայողական դրամարկղ կազմելու համար ռոճիկներից վերցրած դրամները 1881 թուի ընթացքում տոկոսով հասան 3,425,990 ր. գումարի: Այդ հիման վրա դրամարկղի նախագիծը քննված է և յանձնված է առանձին մասնաժողովի քննութեանը:

ՄՕՍԿՎԱ, 14 հոկտեմբերի: Որբերի դատարանի համար քննութիւն է նշանակվում: Գանձապահ Պօտապօվ առանց արձակուրդի Եալտա ուղևորվեցաւ: Վճռված է կոտրել արկղները, եթէ նա չի վերադառնայ մինչև նշանակած ժամանակամիջոցը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 12 հոկտեմբերի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 25½ կ., երկրորդ 91 ր. 12 կ., երրորդ 91 ր., չորրորդ 90 ր. 37 կ., հինգերորդ 90 ր. 37 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 209 ր. 25 կ., երկրորդ 203 ր. արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 88 ր. 87 կ., երկրորդ 89 ր. 12 կ., երրորդ 89 ր. 12 կ., ոսկի 8 ր. 18 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24,09 պէնս, ռուսաց 100 ր. Փարիզի վրա 253 ֆրանկ 25 սանտիմ: Բօրսայի տրամադրութիւնը թոյլ է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՐԱՖՖԻ

ԽԱՄՍԱՅԻ

ՄԵԼԻՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.

ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.

Գիրքը բաղկացած է 467 երեսներից

Թիֆլիսում վաճառվում է՝

„Մշակի“ խմբագրատանը.—„Կենտրոնական գրավաճառանոցում“ Միրիմանովի տանը №№ 3 և 4. Գ. Զաքարեայ Գրիգորեանցի „Կովկասեան գրավաճառանոցում“.— Գ. Էնֆիաճեանցի ծխախոտի խանութում.— Գ. Շահինեանցի ծխախոտի խանութում:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել կամ յիշեալ տեղերը, կամ ուղղակի հեղինակին հետևեալ հասցեով:

ТИФЛИСЪ. Редакція „Мшакъ“.
РАФФИ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷԿ. ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԻՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ №№ 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք թէյ

1 ր. 10 կ.	թէյի հետ ամեն տեղ	1 ր. 30 կ.
1 „ 20 „	. . . .	1 „ 60 „
1 „ 40 „	. . . .	1 „ 90 „
1 „ 60 „	. . . .	2 „ 20 „
1 „ 80 „	. . . .	2 „ 50 „
ամենալաւը 2 ր.	. . . . .	3 „ ——

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-ֆրայ էսսենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բալլի կօնֆեկտների, Շեֆիլդի դանակների, Ցուրնեռի գրիչների, Դաուի հրացանների, Վեկլիի րէվօլվերների, Բարնսբիի թամբերի, Մեկինի ամաններ, կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Շվարցի ալբոմներ և այլն և այլն:

12—100

„ԹԻՖԼԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ„ մեծ. անդամները, կիրակի, հոկտեմբերի 17-ին, առաւօտեան 11 ժամին, հրաւիրվում են Արծրունու թատրոնի դահլիճը, ներկայ գտնվելու ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ, որ յետաձգվեցաւ հոկտեմբերի 10-ին ժողովի օրը:

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ս ի ս տ ե մ ա տ ի ք ա կ ա ն ը ն թ ա ց ք

Գրիգորի Վարձելեան

հայոց միջնակարգ ուսումնարանների համար

մ ա ս ն ա ռ ա ջ ի ն (ամբողջ թուեր)

Մամուլի տակն է և սեպտեմբերի առաջին օրերին լոյս կը տեսնի նոյն խնդիրների երկրորդ մասը (կոտորակ թուեր և երրորդական կանոններ):

գինն է 40 կոպ.

Ուսումնարաններին զիջում 20°/₀:

Ծախվում է Վ. Շահվերդեանի լրագրական գործակալութեան խանութում:

Օտար տեղերից դիմում են այս հասցեով Тифлисъ, въ Агентство В. Шавердова:

Պատիւ ունեմ յայտնել յարգելի հասարակութեանը, որ նորերումս ստացայ մեծ քանակութեամբ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑ ՁՄԵՌՈՒԱՑ ՊԱԼՏՕՆԵՐ և կօշիկներ, որ վաճառում եմ ձեռնտու գներով: Մեծ Բազազխանայում № 7 խանութը:

ԱԻԵՏԻՔ ՕՀԱՆԵԱՆՑ

3—5 (1)

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է յօգուտ չքաւոր հայ ուսանողների Ա. ԹՈԽՄԱԽԵԱՆԻ հրապարակախօսութիւնը, ՄԱՍԻՍ ԼԵՐԱՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՍՏՈՐՈՏՆԵՐԸ: Ծախվում է կենտրոնական գրավաճառանոցում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, Զաքարեայ Գրիգորեանցի գրավաճառանոցում, Յովսէփ Տէր-Յովսէփեանցի ծխախոտի խանութում, “Кавказъ„ հիւրանոցի տակ գինն է 30 կոպ.

3—10

Սովորեցնում եմ ԿՐԿՆԱԿԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՇԻԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ և ՌՈՒՍԱՑ լեզուներով. պայմանների մասին կարող են դիմել ինձ մօտ ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ քարվանսարայ, Գասպարեանցի մագազինում ամեն ժամանակ:

ՍՄԲԱՏ ԳԻՏԱՏԱՐԵԱՆՑ

ԹԷՅ առաջին հունձի այս տարի չափազանց գոյնաւոր և հոտաւէտ: Այդ թէյից ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ ստացված է 50,000 ֆունտ և ծախվում է 25°/₀ էժան և աւելի լաւ քան թէ ուրիշ տեղ: Օրինակ. Լաւ ԿՕՆԴՕ թէյ 1 ր.—1 ր. 20 կոպ., պատուական ՍԱՆՖԱ թէյ 1 ր. 40 կ., հիանալի ՄՕՆԻԿ թէյ 1 ր. 60 կ. այս թէյ ամեն տեղ ծախվում է 2 ր.—2 ր. 50 կ., գեղեցիկ ԿԱՑՍԱՌ թէյ 1 ր. 80 կ. և ամենալաւ ֆու-չու-ֆու թէյ 2 ր. մաքուր թէյ առանց թղթի: Նոյն տեղը սովորաբար լինում են 500 երկաթէ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ 6 ր.—60 ր., երկաթէ ԳՐԻԶՆԵՐ ամբողջ Անդրկովկասի համար, շօկօլադ ֆրայ, Շեֆիլդի ԴԱՆԱԿՆԵՐ, վերականգնող ՄԱԿՄԱՍՏԵՐ մազերի համար, հրացաններ ԴԱՈՒ, ՐԷՎՕԼՎԵՐՆԵՐ Վեբլի, ԹԱՄԲԵՐ Բարնսբիի, կօլմանի նշըշտայ, ԱԼԲՕՄՆԵՐ Շվարցի կէս գնով: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ, ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԷՅՈՒՄ № 156, 157, 158, 159 և 100:

59—100

Въ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

БРОШЮРА

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ.

Цѣна 25 коп.

ՕԳՈՍՏՈՍ ԱՄՍԻ ՄԷԿԻՑ

ՍԿՍԵՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԵԼ ՎԻԷՆՆԱՅՈՒՄ

L'ORIENTAL

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹԵՐԹԸ, ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ:

„Ժուրնալ դ'Օրիան“ լրագրի հին բաժանորդներին դադարեցրած թերթի տեղ կուղարկվի այդ նոր հրատարակութիւնը:

„L'Oriental“ թերթի տարեկան գինը 8 ռուբլ է, կէս տարվանը 4 ռուբլ:

Գրվել կարելի է „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրութեան մէջ, կամ ուղղակի Վիէննայում դիմելով հետևեալ հասցեով. Vienne (Autriche) M. F. Salles I. Neuer Markt 9.

Միջի փողոց, կաթօլիչեսկայա փողոցի անկիւն № 13.

Միքայէլ Տէր-Նիկողոսեան

Աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ ծախվում են. ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԵԲԵԼ, ամենայն տեսակ, ֆրանսիական և անգլիական երկաթէ ԿՐԱՎԱԹՆԵՐ 8—30 ր., համադաններ 250—25 ր., սեղանի լամպեր 1. 30—12 ր., սունդուկներ ճանապարհի 6—35 ր., մառաններ (погребцы) 6—25 ր., սամովարներ 60 կ.—1.25 ֆունտը., կուխնի պղնձէ ամաններ, գերմանիայի երկաթէ էմալով ամաններ. ումիվալնիկներ մրամօրնի 38 ր.—75 ր., հրացաններ երկու լուլանի 6—32 ր., ռէվօլվէրներ ամենայն տեսակ 3. 50—30 ր., պատրոններ. (գուլաններ) րէվօլվէրի, սիգար Ռէնգարդի ֆաբրիկից. պապիրոս և թամբաքու Կուշնարօվի գէլզի պապիրոզի. 5,000 ՖՈՒՆՏ ԹԷՅ (չայ) ԵՂ. ՊԱՊՈՎՆԵՐԻ, բիսկվիտ. (սուխար չայու և կաֆէի) Էյնէմի. կօֆէ Էյնէմի և Մինխէլսօնի. Պետերբուրգում 40—1 ր. 25 կ. հայելիներ ամենայն տեսակ 28 կ.—240 ր., պրոբկայ գինեվաճառների, հանքային և գարեջրի (для зельтерскихъ водъ и пива) ղուշթուկ (пухъ), պատնոսներ սամովարի և չայու, դանակ չանգալ զանազան ֆաբրիկաների 1 ր. 20 կ.—25 ր. դուժինը. գրչակոթներ 1 ր. 80 կ.—5—60 կ. դանակ ջիբի 1—60 կ.—12 ր., դանակ հացի 20 կ.—1 ր., հատը, կուխոնի 1—40 մինչև 3—20 կ. պրիբօր. միս կտրելու մաշինայ. Անգլիական ութներ, Բրիտանսկի չայնիկներ, կաֆէյնիկներ ամենայն տեսակ, ջաղացներ կաֆէի համար, ֆիլտեր—ջուր մաքրելու, կրախմալ կարօբկէն 18 կ., վաքս Ֆրանսիայի ժակոյ, թուղթ փոշտի, կանվերտներ, սուրգուչ, մատիտ, գրիչ երկաթէ, գրչակոթ, քարետախտակ, թանաք, թանաքամաններ, պրեսպապիէներ, գդալներ սեղանի և չայու ֆրաժէ, վարշավի և բրիտանսկի դուժինը 1—50 կ. մինչև 12 ր., և չայու 45 կ.—5 ր., չումիչկէք 45 կ.—5 ր., շամադաններ ամեն տեսակ 25 կ.—12 ր. ջուխտ, պոլսապոշկաններ վարշավու, ՌԵԶԻՆԻ ԿԱԼՕՇՆԵՐ, ամեն տեսակ, գուլբաններ կանանց և մարդկերանց 15 կ.—50 կ. ջուխտ, շապիկներ, մարդկերանց գալստուկներ, զոնտիկներ 35 կ.—4—50 կ., հատ, անձրևի և շոքի. սանդրեր չիրմայու ոսկորէ, գուտապերչօվի և փայտէ, շչոտկաներ գլխի, շորի, ատամի, պոլի և կարտի համար. չուլքի թէլ (бумага) մատոկի կօճի և շալէ (гарусъ) ֆէլշատկէք մարդկերանց և կանանց, պորտմաններ, քիսաներ, պապիրոսի ամաններ և մանր գալանտերէյնի ապրանքներ, սապոն ամեն տեսակ 3 կ.,—30 կ., կտոր, հոտավէտ ջրեր, պուդրա, Գլիցերին ջրի քացախ, հոտավէտ պարաշոկներ ԿԻԼԵՐԻ ԼԱԲՕՐԱՏՈՐԻՑ. և այլն և այլն և այլն:

Վաճառականներին առանձին պայմաններով և զիջումով վերյիշեալ ապրանքներ մեծ քանակութեամբ միշտ ապես գտնվում են ՄԻՔԱՅԷԼ ՏԷՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆՑԻ պահեստում (въ складѣ) միջի փողոցում կաթոլիկաց փողոցի անկիւնում № 13.

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցեով. Тифлисъ Михаилу Н. Теръ-Никогосову.

157—180

Միջի փողոց, կաթօլիչեսկայա փողոցի անկիւն № 13.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ ներկայ տարվայ հոկտեմբեր ամսվայ ընթացքում իր ներկայութեամբ նշանակված են աճուրդներ 1883 թ. յունվարից կապալով վերցնելու համար հետևեալ գործերը:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՆ

1) Քաղաքային ԿՇԵՌՔԻՑ և չափերից վերցնվող տուրքը,
2) ՀԱՒԼԱԲԱՐԻ ՀՈՂԵՐԸ արօտատեղին, խոտ հնձելուն և վաւելահողը 2047 դեսեատին 2040 քառակուսի սաժ. տարածութեամբ և
3) Հաւլաբարի հողերը ԳԱՋ այրելու համար $237^1/_2$ դեսեատին տարածութեամբ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 23-ԻՆ

4) ՁԻԱՆԵՐԻՑ և կառքերից վերցնվող տուրքը:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 26-ԻՆ

5) Կուռ գետի վրա բերվող ՏՕՓԵՐԻՑ տուրքը,
6) ՊԱՐՕՄԸ Հիւանդանոցի ջուր բարձրացնող մեքենայի մօտ,
7) ՊԱՐՕՄԸ Մուխրանսկայա փողոցի և Սաղի մէջ տեղ,
8) ՆԱԻԸ Վերայի քաղաքային նաւահանգստի մօտ.

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՆ

9) Քաղաքային ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԻ մէջ անասուններ մորթելու տուրքը,
10) Քաղաքային տեղերը ժամանակաւոր փայտէ տնակներով ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՋՐԵՐ ծախելու համար
11) Նաւթլուղի ՆԱԻԹԻ ջրհորները:

Յիշեալ գործերը կապալով վերցնել ցանկացողները կարող են տեսնել ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ վարչութեան գրասենեակի մէջ, ամեն օր առաւօտեան 11 ժամից մինչև 2:

1—3

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 15 Октября 1882 года.

Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. зак. д.